

Fact Sheet

โรคไข้หวัดนก Avian Influenza (Bird Flu)

กลุ่มงานระบาดวิทยา
กองควบคุมโรคติดต่อ

เชื้อก่อโรค เกิดจากเชื้อไวรัส Avian Influenza type A ในตระกูล Orthomyxoviridae ซึ่งเป็น RNA ไวรัสชนิดมีเปลือกหุ้ม โดยมีแอนติเจนที่ผิวที่สำคัญ ได้แก่ Hemagglutinin (H) มี ๑๕ ชนิด และ Neuraminidase (N) มี ๙ ชนิด

สัตว์รังโรค นกเป็ดน้ำ นกอพยพ และนกตามธรรมชาตินั้นแหล่งรังโรคโดยไม่แสดงอาการ เป็ด ไก่ ในฟาร์ม และในบ้านสามารถติดเชื้อและแสดงอาการ

วิธีการติดต่อระหว่างสัตว์ เชื้อไวรัสโดยจะขับถ่ายไวรัสออกมาทางอุจจาระจากนก และติดต่อสู่สัตว์ปีกที่ไวรัสเชื้อทางระบบทางเดินหายใจ และทางเดินอาหาร

ระยะฟักตัวและอาการในสัตว์ ระยะฟักตัวสั้นเพียงไม่กี่ชั่วโมง ถึง ๓ วัน ในสัตว์มีอาการซึม ซุบซอม ไม่กินอาหาร ขนยุ่ง ไข่ลด ไอ จาม หายใจลำบาก หน้าบวม หงอนและเหนียงบวม มีสีคล้ำ มีอาการทางประสาท ท้องเสีย อาจตายกะทันหันโดยไม่แสดงอาการ อัตราการตายอาจสูงถึง ๑๐๐%

วิธีการติดต่อระหว่างสัตว์สู่คน คนสามารถติดเชื้อจากสัตว์ได้จากการสัมผัสสัตว์ป่วยโดยตรง และโดยทางอ้อมจากการสัมผัสกับสิ่งคัดหลั่งจากสัตว์ที่เป็นโรคเช่นอุจจาระ น้ำมูก น้ำตา น้ำลายของสัตว์ป่วย จากการเฝ้าระวังโรค ยังไม่มีการติดต่อระหว่างคนและคน ผู้ที่มีความเสี่ยงในการเกิดโรค ได้แก่ผู้ที่มีอาชีพและใกล้ชิดสัตว์ปีก เช่น ผู้เลี้ยง ฆ่า ขนส่ง ขนย้าย ผู้ขายสัตว์ปีกและซากสัตว์ปีก สัตวบาล และสัตวแพทย์ รวมถึงเด็กๆที่เล่นและคลุกคลีกับสัตว์

ระยะฟักตัวและอาการในคน ระยะฟักตัวในคนสั้น ประมาณ ๑ ถึง ๓ วัน ในคนอาจมีอาการทางระบบทางเดินหายใจแบบเฉียบพลัน มีไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ และเจ็บคอ บางครั้งพบว่ามีอาการตาแดง ซึ่งจะหายเองได้ภายใน ๒ ถึง ๗ วัน หากมีอาการแทรกซ้อนจะมีอาการรุนแรงถึงปอดบวมและเกิดระบบหายใจล้มเหลว (Acute Respiratory Distress Syndrome) ได้ โดยเฉพาะในเด็กและผู้สูงอายุ

การป้องกันโรคและดูแลสุขภาพของชาวบ้าน

- หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ปีกที่มีอาการป่วย หรือ ตาย โดยเฉพาะเด็ก
- หากต้องสัมผัสกับสัตว์ปีกในระยะที่มีการระบาดในพื้นที่ให้สวมหน้ากากอนามัย สวมถุงมือ
- ล้างมือทุกครั้งหลังการสัมผัสสัตว์ปีกและสิ่งคัดหลั่งของสัตว์ปีกด้วยสบู่ละลายน้ำ
- หากมีอาการเป็นไข้ ไอ โดยเฉพาะผู้มีอาชีพเลี้ยง ฆ่า ขนส่ง ขนย้าย และขายสัตว์ปีก หรือเกี่ยวข้องกับซากสัตว์ปีก ให้รีบมาพบแพทย์และบอกประวัติการสัมผัสพร้อมอาการ

มาตรการควบคุมการระบาด

- แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรพิจารณาการติดเชื้อไวรัสไข้หวัดนก H5N1 ด้วยการตรวจวินิจฉัยที่แตกต่างออกไป สำหรับผู้ป่วยที่มาด้วยอาการไข้และมีการพัฒนาเป็นโรคปอดอักเสบอย่างรวดเร็วและมีปัจจัยเสี่ยงทางระบาดวิทยา
- การพัฒนา หรือการใช้นิยามผู้ป่วย และการใช้ระบบเฝ้าระวังเชิงรุกในระบาดวิทยาที่เหมาะสม
- จัดตั้งกลไก เพื่อให้ได้ผลการทดสอบทางห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้อย่างรวดเร็ว
- จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับโรค และมาตรการป้องกันกลุ่มเสี่ยง การอยู่ร่วมกันทางสังคม รวมถึงการรณรงค์ และการให้ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว
- รวบรวมข้อมูลทางระบาดวิทยาทางคลินิก และข้อมูลอื่นๆ ที่เข้าถึงสถานการณ์ หากสังเกตเห็นการแพร่เชื้อจากคนสู่คน ควรพิจารณาดำเนินการควบคุมโรคขนาดใหญ่ เพื่อหยุดการแพร่ระบาดของโรค